

her varmt som i en Middelhavsdal. Derfor synes hver Plante her næsten at sprænge det Højdemaal, som Naturen har sat den. Enebærret bliver næsten et Træ, Lyngen er saa høj, som man aldrig synes at have set den andetsteds. Der er paa Skrænterne og i Dalbunden et Krat saa tæt og forviltret, at man daarligt kan slide sig igennem det. Hist og her har Øksen glemt et lille Egetræ, Minder om de Skove, som Bakkerne før bar. Der har været større Træer i denne Dal, men i det træfattige Hanherred, hvor det var saa vanskeligt at skaffe Brændsel, har man naturligvis hugget ned for Føde. Ud fra Hoveddalen skærer Sidedale sig op i Bakkerne, ofte krummende sig som Moderdalen, lokkende den fremmede ind i sig, til Opdagelse af ny Skønhed, ny, yppig Fylde. Ved Vintertid, og om Foraaret, naar Sneen smelter oppe paa Bakkerne, skal den lille Bæk, der de Sommerdage vinder sig saa fredeligt frem i Dalbunden og ofte bliver helt borte i det frodige Grønsvær, kunne blive strid som en Elv, og da er Dalen ikke at komme igennem. Og selv nu, sidst i Juni, er Stien, trippet af Faarene, gaaet til af Meneskene, slet ikke saa let at passere, thi Skrænterne lader ofte ikke mere Plads mellem sig, end Bækken lige kan smutte igennem, man maa springe fra Side til Side for at finde et tørskoet Sted at træde paa.

Saa mærker man med ét et koligere Pust i den lune, krydrede Luft, der kan komme dybere Toner ind blandt Gøgens Kuk-kuk og Humlebiernes Sum-sum, det er Havet, der melder sin Nærhed. En Krumning af Stien, og ude bag blege Enge og lave Klitter ligger Havet, blaahtvidt af Sol.

Der er nu en halv Mil fra Bakkernes Fod til Havstokken, men tidligere løb Vesterhavet helt op til Fossedalens Munding. Disse stejle Bakkeafald med foranliggende ganske jævne Enge danner en af de smukkeste og mest overbevisende Illustrationer til Læren om Landets Hævning. Der er ingen, der kan være i Tvivl om, at Havet en Gang har formet disse lodrette Bakkesider. Det er skyllet ind mod deres Fod, har udhulet den, Jordlagene er styrtede ned, som vi ser dem styrtede ned oppe ved Rubjærg den Dag i Dag. Saa har Landet hævet sig, Havet trukket sig tilbage, har kastet sine Klitter op derude ved Tranumstrand og Slettestrand; og bag dem er Huse og Møller vandrede ud paa den gamle Havbund. Men Vandet har dog fortsat sit Værk paa Bakkesiderne. Om Foraaret, naar Sneen oppe paa Bakkerne var smeltet, er Vandet strømmet ud over Bakkekanten; hvor Jorden var løsere, har det skyllet bort. Derved har disse Bakkeskrænter faaet deres ejendommelige rillede Udseende, de er ligesom foldede, de haarde

Dele staar frem af Bakkerne som Bastioner paa en Vold.

Følger man Bakkernes Fod et Stykke mod Øst kommer man til Langdalen. Den løber jævnsides med Fossedalens, og den er dannet paa samme Vis som den. Kun er den langt smallere, dens Sider langt stejlere. Den er snarere en uhyre Grøft end en Dal. Højt oppe ser man et smalt, blaat Baand mellem de mørke Sider, Himlen. Den er trangere og vildere end Fossedalens, dens Former er større. Den minder om et Bjærgpas, ti Mand kunde forsvare den mod en Hær. Man drømmer i den om Thermopylæ og de andre Snævringer, hvor Historien lader en Haandfuld Krigere staa som en ubrydelig Mur mod Hærmassernes Flod. Kun behøves der her ingen Forræder til at føre Fjenden over Bakkerne, han kan selv finde Vejen uden om.

Sønder paa i Øster Hanherred bliver Naturen blidere, Jorderne bedre, man ligger ligesom noget i Læ af den store Bakkeø med de to strenge Fjender, Havet og Vestenvinden. Og det gaar her som ellers i

Nord- og Vestjylland, naar Jorden bliver givtigere og tillader en større samlet Drift, Herregaardene rejser sig.

Ned ad Fjorden til, synlig med de hvide Mure langt om, ligger Kokkedal paa sin Bakke. Gaarden selv er gammeldags smuk, men smukkere endnu synes dens Skove og Haver én, naar man kommer oppe fra det træløse Land.

Den har delt Skæbne med saa

mange Gaarde paa den Egn, først brændte Bønderne den i det 15. Aarhundredes Bøndeoprør, senere sved Skipper Klemens den af. Da ejedes den af Erik Eriksen Banner, der som Lensmand paa Kalø holdt daarlig Vagt over sin Fange, Gustav Vasa, hvorfor han maatte betale svære Bøder. Som Gaarden nu staar der, er den opført 1596 af Henrik Lykke, der fik den med Erik Banners Sønnedatter Karen. Den har tre Fløje i to Stokværk, opførte af røde Munksten. I Borggaarden, der er saa trang, at man daarlig kan vende med en Vogn, er bygget et firkantet Taarn. De gamle Volde er nu Haver.

Østen for Kokkedal skyder Fjorden Ølands-Vejle ind, der skiller Øland fra Herredets Kær og Enge. Eller rettere skilte; thi Vejlen er nu saa grundet, at man ved en Smule Lavvande i Fjorden kan naa næsten tørskoet over til Øen. Den hører til de Øer, der ved Landets Hævning er bestemte til at gro sammen med Fastlandet. At lande der i Baad, er allerede nu umuligt; man maa følge Dæmningen fra Sønderøksø, for at komme derover.

Men da Bisp Tyge fra Børglum i det 12. Aarhundrede stifede et Kloster for Benediktinernonner, var

Fig. 40. Færgen ved Aggersund.